

ANTIRATNA KAMPANJA HRVATSKE

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek

IZVJEŠĆE 1992.

Osijek, siječanj 1993.

UVOD

Ovo je dio izvješća o radu na zaštiti ljudskih prava Centra za mir, nenasilja i ljudska prava Osijek. Sadrži isključivo zapise o zahtjevima za zaštitu koju su pojedinci ili obitelji zatražili od našeg udruženja te reflektiraju samo specifična kršenja ljudskih prava, a ne realnu sliku kršenja ljudskih prava u ovim prostorima kao niti naša ostala nastojanja vezana za rad na ljudskim pravima.

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek nevladino je, nestranačko i neprofitno udruženje građana. Kao ogranak Antiratne kampanje Hrvatske dobilo je status pravne osobe u svibnju 1992. godine. Cilj djelovanja udruženja je zaštita ljudskih prava i sloboda u najširem smislu i to promoviranjem i primjenom nenasilnih, kreativnih i demokratskih metoda rješavanja nepravdi i sukoba na individualnoj, grupnoj i političkoj razini. Svjesno izabrane nenasilne metode značajka su našeg djelovanja ka ostvarivanju pravednijeg, čovjeka dostojnijeg i prema nasilju otpornijeg društva.

Naš je rad javan i otvoren za sve ljude dobre volje bez obzira na etničku, nacionalnu, religijsku ili svjetonazorsku opredijeljenost i struktura članova našeg udruženja, doista zrcali te značajke. Naša nastojanja, na povezivanju i koordinaciji s mirovnim pokretima Europe i ostalog svijeta dio su integracijskog procesa s civilizacijskim dostignućima međunarodne zajednice.

Naša prva i osnovna namjera je rad na ostvarenju ljudskih prava, sloboda i mira kroz obrazovne i savjetodavne programe. Pojedinačni zahtjevi za zaštitom ljudskih prava upućeni na naš Centar su, u skladu s našim opredjeljenjem i savješću, potaknuli monitoriranje kršenja ljudskih prava, a zatim i aktivniji pristup radu na zaštiti ljudskih prava.

Ovo izvješće pojedinačnim zahtjevima za zaštitu upućenim u Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, od svibnja do prosinca 1992. godine, načinili su Katarina Kruhonja i Krunoslav Sukić, na osnovu izvješća Centra, intervjua s oštećenim osobama i svjedocima, te iz priloženih dokumenta.

Cilj izvješća je da se analizom pojedinačnih slučajeva kršenja ljudskih prava izvedu zaključci o vrsti povreda u odnosu na zakone Republike Hrvatske i međunarodno priznate standarde, te da se na njih upozore odgovorne institucije državne vlasti, kako bi se proveo pravni lijek i prevencija daljnjih povreda.

Pri navođenju pojedinačnih zahtjeva za zaštitu nastojalo se pridržavati kriterija vremena događanja i vrste povrede prava.

NASILNO ISELJAVANJE IZ STANOVA

(STANOVI IZ FONDA VOJNIH STANOVA)

Slučaj 1, Osijek

Istjeran iz stana 21. travnja 1992. godine

Umirovljeni pripadnik bivše JNA, nositelj stanarskog prava na vojni stan u Osijeku, u invalidskoj je mirovini od 1975. godine radi kronične psihoze. Od 1976. godine živi s obitelji u tom trosobnom stanu. Po nacionalnosti je Srbin. Sa suprugom je proveo cijelo vrijeme rata u Osijeku, djeca su mu izbjegla, dva sina u Vojvodinu.

U veljači 1992. godine počinju telefonske prijetnje da moraju iseliti iz stana, a uskoro ih počinju posjećivati ljudi obučeni u vojne uniforme, predstavljaju se kao vojni policajci, ali se ne legitimiraju osobno. Dolaze i tijekom noći, uvijek s prijetnjom radi iseljenja. **Slučaj 1** zatraži zaštitu od Petra Kljajića, predsjednika Vojno-stambene komisije, koji obećava da će im dodijeliti manji stan s čime se **Slučaj 1** nije složio.

Dana 20. travnja 1992. godine u 23 h u stan obitelji **Slučaja 1** dolazi skupina od 6 vojnih policajaca, koji uz prijetnje izdaju usmeni nalog za deložaciju u roku od 24 h. Drugi dan **Slučaj 1** naziva P. Kljajića i dobiva odgovor da je on osobno naredio njihovo iseljenje iz stana.

Idućeg dana, 21. travnja 1992. godine, dolaze tri naoružana policajca, te **Slučaja 1** i njegovu suprugu istjeruju iz stana i mijenjaju bravu na ulaznim vratima. U stan je uselila obitelj stradalog hrvatskog vojnika. Obitelj **Slučaja 1** nije dobila nikakav pismeni nalog za deložaciju, rješenje, niti bilo koji pismeni dokument. Pri promjeni brave na ulazna vrata njihovog stana vojni policajac je naljepio obavijest napisanu na bijelom papiru A4 formata, pisanu rukom: "Zapovjedništvo obrane grada. Predsjednik vojne stambene komisije". U potpisu P. Kljajić i žig Sekretarijata za narodnu obranu.

Oko dva mjeseca obitelj **Slučaj 1** boravila je u istoj zgradi, u prostoriji drvarnice u podrumu. Za to vrijeme **Slučaj 1** podnosio je žalbe, prigovore i tužbu, te obilazio niz institucija:

28. ožujak 1992. kod P. Kljajića, predsjednik Vojno-stambene komisije

10. travanj " kod P. Kljajića

20. travanj " kod P. Kljajića

30. travanj " kod savjetnika gradonačelnika Z. Kramarića

27. travanj " kod M. Đukića, predsjednik SNS

27. travanj " kod M Arlovića

27. travanj " kod N. Jurice

27. travanj 1992. kod Ž. Juzbšića, ministra u Vladi RH

12. svibanj " kod J. Lucića, zapovjednika operativne zone

27. svibanj " kod savjetnika predsjednika RH R. Vukasović

12. svibanj " kod g. Milasa, ministra obrane RH

12. svibanj " kod g. Bobetić, vojni tužitelj i operativne zone Osijek

18. svibanj " Izvršno vijeće Općinske skupštine Osijek

26. svibanj " kod S. Lovrinčevića, predsjednik Izvršnog vijeća Općinske skupštine Osijek

29. svibanj " UNPROFOR - resor za civilne poslove

29. svibanj " Glavni stožer Hrvatske vojske

Pismene predloške i žalbe:

27. travanj 1992. Sabor RH - Odboru za žalbe i predstave

3. lipanj " zahtjev za deložaciju useljene obitelji Sekretarijatu za urbanizam, građevinarstvo i stambeno komunalne poslove

6. lipanj “ prigovor - Ministarstvu obrane RH
10. lipanj “ zahtjev za deložaciju useljene obitelji - Općinski sud Osijek

Pismeni odgovor stigao:

29. travanj 1992. od Ureda za međunacionalne odnose Vlade RH kopija zahtjeva upućenog na M. Laušića načelnika Vojne policije Hrvatske vojske da se slični slučajevi spriječe
18. svibanj “ od Službe za predstavke i pritužbe Sabora RH kopija dopisa upućenog Izvršnom vijeću Skupštine općine Osijek u kome se moli da se slučaj **Slučaja 1** razmotri i pomogne u rješavanju te o učinjenom izvijesti i navedenu saborsku službu i useljenu obitelj.

Oko dva mjeseca nakon upućivanja zahtjeva za deložaciju useljene obitelji iz njihova stana Općinskom sudu u Osijeku, obitelj **Slučaja 1** je živjela u podrumu i kod rođaka, a zatim su izbjegli. Prema neprovjerenim informacijama nalaze se u Vojvodini.

Slučaj 2, Osijek

Istjerana nasilno iz stana 8. rujna 1992. godine bez pismenog rješenja

Izjava **Slučaja 2**:

“Državljanin sam RH, rođena 1935. Ugovorom o korištenju stana dodijeljen mi je dvosobni stan u Osijeku (navela adresu) od Direkcije za upravljanje i gazdovanje vojnim stambenim fondom - Zagreb, na temelju rješenja od 2. srpnja 1977. godine. U tom stanu živjela sam sa svoja dva sina petnaest godina. Suprug mi je umro 1970. godine, bio je vojno lice.

U utorak 6. rujna 1992. godine došla su dva uniformirana čovjeka i rekli da iz stana moram iseliti zato što je to vojni stan. Obratila sam se civilnoj policiji, ali oni su mi odgovorili da oni tu ne mogu ništa, jer da je to vojni stan. Dolazila su još dvojica koji su rekli da su vojni policajci i da ne moram seliti, da promijenim bravu i da ostanem u stanu. Prisutan je bio i susjed (navela ime). Tu večer sam ostala u stanu. Slijedeći dan 7. rujna 1992. oko 9 sati dolazi policajac u civilu.

Dana 8. rujna došli su ponovo i odvezao me je u Sud kod Petra Kljajića, a zatim u prostorije Vojno-stambene komisije gdje je došao i P. Kljajić, predsjednik Komisije. Rekao je da sam zavadila njegove policajce. Naredio je da me se odveze u stan i da uzmem što hoću. Vozio me je kombijem poznanik (navela ime). Uzela sam neke sitnice iz stana, a gardist je uzeo ključeve od stana. Stvari sam poslije uzela sve i odvezla kod sina i snahe, gdje stoje na terasi, jer oni stanuju u garsonijeri.

Dana 28. rujna obratila sam se odvjetnici Mariji Burić, Osijek, Europske avenije 12, ali bez nade za povoljnim rješenjem. Odvjetnica mi je rekla da se takovi slučajevi jednostavno vraćaju iz Zagreba. Od Vojno-stambene komisije nisam dobila ništa kao ni drugi smještaj. Tijekom rata nisam napuštala Osijek, kao niti moji sinovi. O ovim događajima mogu posvjedočiti dvije osobe (navela imena osoba)”

Slučaj 2 boravi u Osijeku kod prijatelja i rođaka.

Slučaj 3, Osijek

Istjerani iz stana 23. listopada 1992. godine

Slučaj 3 i njegova supruga građani su RH, Hrvatskoj su i rođeni, po nacionalnosti su Srbi. **Slučaj 3** umirovljeni je oficir JNA, u mirovini od 1988. Nositelj je stanarskog prava trosobnog stana iz fonda vojnih stanova. Imaju dvoje punoljetne djece. Sin je na studiju u Beogradu, a kćer živi i radi

u Osijeku. Tijekom agresije na Osijek **Slučaj 3** i njegova supruga nisu napuštali grad, a supruga je redovno odlazila na posao.

Centru za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek obratili su se 27. rujna 1992. godine sa zamolbom da im pomognemo, jer da im je grupa uniformiranih ljudi zaprijetila da u roku od 24 h moraju napustiti stan. Članovi Centra za mir u prisustvu svjedoka (zeta i prijatelja **Slučaja 3**, te gosta Centra za mir Herb Waltersa), odlaze u stan obitelji **Slučaja 3** izvršiti intervjuiranje s namjerom da zajedno dočekaju ljude koji su najavili da će stanare nasilno iseliti.

Iz izjave **Slučaja 3**:

“Od ožujka ove godine (1992.) počele su telefonske prijetnje tijekom noći, u kojima me nazivaju četničkim vojvodom i tjeraju da odem u Srbiju. Također, od ožujka, pred kraj svakog mjeseca, dolazila bi grupa naoružanih ljudi (tri do pet naoružanih ljudi u uniformama, nekad s kratkim, a nekad s dugim oružjem), uglavnom u poslijepodnevnim satima. Uvijek govore da moram napustiti stan, jer da sam pripadnik neprijateljske vojske. Uvijek dolaze drugi, meni nepoznati ljudi i ne legitimiraju se. Pri zadnjem dolasku donijeli su obavijest koju su nam samo dali pročitati, ali je nismo smjeli zadržati. Na toj obavijesti je pisalo da se stan mora u roku od tri dana isprazniti od ljudi i stvari, a potpisan je bio Petar Kljajić, predsjednik Vojno-stambene komisije. Kod predsjednika Komisije za vojne stanove Osijek bio sam pozvan u ožujku i to usmenim pozivom na razgovor, uz poruku da ponese ključeve od stana. Isti poziv tada je dobilo još 4-5 stanara ove kuće, umirovljeni oficiri bivše JNA. Gospodin Kljajić tada je rekao da me može izbaciti iz stana, ali da je human i da to neće učiniti. Rekao je da će moje stambeno pitanje biti riješeno, a da ću ja iz toga stana morati iseliti. Nije mi, međutim, rekao kada, niti mi uručio rješenje za drugi stan.

Dana 20. kolovoza 1992. ponovno smo radi prijetnje bili na Komisiji za vojne stanove. Gospodin Kljajić nas je lijepo primio, ali je negirao da išta zna o navodno meni dodijeljenom stanu na Zrinjevcu, na što su me upućivale usmenim putem osobe koje su mi prijetile. U petak 25.9.1992. došli su ponovo i prijetili mi oružjem i riječima, naredili su mi da se iselim u neki stan na Vukovarskoj cesti, a da ću rješenje dobiti kasnije. Radi toga sam otišao gospodinu Kljajiću, a on je na mene i moju suprugu vikao i govorio: “Marš u Srbiju, dosta mi je Srba, vodite ih u zatvor! Deložirajte ih bez pogovora! Pismeni nalog ćete dobiti danas.” Do sada smo pokušali nazvati Ministarstvo pravosuđa Zagreb i Ministarstvo obrane, gospodina Munjakovića. On je tražio pismeni dokument o iseljavanju koji ja ne posjedujem. Sada čekamo u strahu. Da nije bilo naših prijatelja mi bi već pobjegli. Utovarili smo nužne stvari u auto.”

Toga dana prijetnja nije izvršena i nitko ih nije došao izbaciti. Savjet predstavnika Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek bio je da obavijeste policiju, odvjetnika i promatrače europske misije, što je **Slučaj 3** slijedećih dana učinio.

Dana 21. listopada obitelj **Slučaja 3** ponovo dobiva usmeni nalog, prijetnju od uniformiranih lica da se mora iseliti iz stana do 12 h slijedećeg dana. Dana 22. listopada obitelj **Slučaja 3** posjetio je tim europskih promatrača, a nitko od ljudi koji su prijetili iseljenjem nije došao. Dana 23. listopada **Slučaj 3** odlazi u Zagreb, u nadi da će moći razgovarati s odgovornim osobama iz institucija od kojih očekuje zaštitu, a supruga odlazi na posao. Oko 12,30 uniformirane osobe obijaju vrata stana i u stan uvode prognanicu iz Sarvaša (ime poznato), udovicu, majku troje punoljetne i dvoje maloljetne djece, stariji malodobni sin je prisutan. Po povratku s posla supruga **Slučaja 3** u pratnji zeta u stanu zatiče useljene. U vrijeme obijanja vrata stana susjedi su obavijestili Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, suprugu **Slučaja 3** na posao, da je stan obijen. Centar odmah obavješćuje MUP, vojnu policiju i europske promatrače. Po iskazu susjeda na lice mjesta došla je i civilna i vojna policija, ušli su u tada već provaljen stan i uskoro izašli. Katarina Kruhonja i Dušanka Ilić, članovi Centra za mir: “U stan smo došle oko 14,30h i tamo bili do 17,00h. U stanu su bil: vidno uznemirena supruga **Slučaja 3** sa tri člana europske misije, dva prevoditelja, udovica iz Sarvaša i njezin sin, te dva uniformirana mladića.

Na zahtjev europskog promatrača vojnici su se predstavili kao članovi Vojno-stambene komisije na radnom zadatku i pokazali osobne iskaznice: (imamo njihova imena). Također su na uvid i na

fotokopiranje dali rješenja koja su donijeli i htjeli uručiti supruzi **Slučaja 3** i useljenoj udovici. Rješenje za **Slučaj 3** br. 370-02/92-01 ur. broj 1076-06-11-92-145 o dodjeli privremenog stanarskog prava za stan u Neumanovoj ulici, te rješenje za useljenu klasa 370-02/92-01 ur. broj 1076-06-11-92-145 o dodjeli stanarskog prava na stan čiji je nositelj stanarskog prava **Slučaj 3**. Na rješenjima je pisalo da nemaju prava žalbe, datum izdavanja rješenja je 23.10.1992. odnosno dan kada su članovi vojne komisije provalili u stan, a u potpisu je predsjednik Vojno-stambene komisije P. Kljajić. Na upit europskih promatrača, posebno D. Lloancy-a zašto su nasilno ušli u stan davali su različite odgovore: da oni ovaj slučaj rješavaju već mjesecima; da stoga što im stanari više puta nisu htjeli otvoriti; da su doveli udovicu i da su morali provjeriti da li je stan miniran. Na upit zašto su izvršili pretres stana i da li za to imaju nalog (po razbacanim stvarima bilo je vidno da je pretres izvršen, a i otuđili su dokumente i putovnice), uglavnom su odgovarali da su tražili oružje i dokaze o suradnji s okupatorom, i da su našli uniformu bivše JNA i značke s četiri "S". Ovo posljednje je supruga **Slučaja 3** glasno opovrgavala i tražila da joj to pokažu. Članovi Vojno-stambene komisije obraćali su se i članovima Centra za mir i europskim promatračima optužujući da branimo četnike, da imaju dokaz da je sin od **Slučaja 3** u četnicima i da puca na nas i da oni moraju riješiti problem stanovanja prisutne udovice, a da **Slučaj 3** neće u manji stan. Da im mjesecima nude drugi stan, a da oni nisu htjeli prihvatiti. Na upit gdje su ta do sada izdana rješenja za drugi stan odgovaraju da oni rješenja izdaju kada je slučaj završen, a da je to za **Slučaj 3** danas i da su danas donijeli, a da ranije ne donose. Kasnije izjavljuju da **Slučaj 3** ranije nije htio primiti rješenja. Insistiranje europskih promatrača da vrate dokumente i putovnice nije urodilo plodom, ponijeli su ih sa sobom.

Tada smo razgovarali s udovicom, molili je da intervenciju europskih promatrača i članova Centra za mir ne shvati kao intervenciju protiv nje, da će **Slučaj 3** otići u manji stan ako ga dobije, ali da je potrebno vrijeme za selidbu i uređenje drugog stana da bude pogodan za stanovanje. Isto je zahtijevano od članova Vojno-stambene komisije, no oni na to nisu htjeli pristati. Insistiraju da supruga **Slučaj 3** odmah, bez stvari napusti stan, da joj garantiraju da joj iz stana ništa neće nedostajati. Supruga na to ne pristaje, ali šalje zeta u pratnji europskih promatrača i člana Centra za mir da pogledamo dodijeljenim im stan.

Dok je rasprava još trajala članica Centra za mir u nekoliko je navrata nazivala MUP Osijek, no dobila je odgovor da to nije u njihovom nadležstvu. Dežurni vojne policije je odgovorio da se ništa nezakonito ne događa te da nema razloga da dođu.

Pri pregledu stana u koji su obitelj **Slučaja 3** htjeli iseliti ustanovili smo da je dvorišni, jednosobni, bez centralnog grijanja i bez grijućih tijela, bez telefona, potpuno prazan s ostakljenim oknima i ispravnom bravom na ulaznim vratima. Tijekom razgledanja stana članovi Vojno-stambene komisije su, na prijedlog i insistiranje europskih promatrača, pristali da se preseljenje odgodi do ponedjeljka kada se problem može predočiti predsjedniku komisije P. Kljajiću (naime, bio je petak poslijepodne).

Nakon dogovora članovi Vojno-stambene komisije vraćaju se po useljenu udovicu, a supruzi **Slučaja 3** dozvoljavaju privremeno ostati u stanu. U stanu sa suprugom ostaje članica Centra za mir D. Ilić, dolazi također član Centra K. Sukić, susjedi - bračni par (imamo imena), te prijatelji (imamo imena) i zet (imamo ime). Očekuje se povratak **Slučaja 3** iz Zagreba. Oko 20,30 dolaze četiri uniformirane osobe i dovode udovicu i njezinih troje djece. Neposredno iza njih stiže i rođena kćer **Slučaja 3**. Uniformirane osobe se ne legitimiraju, ali K. Sukić jednoga identificira iz traumatskog lista koji mu je pokazao. Insistiraju da obitelj **Slučaja 3** odmah napusti stan. Prisutni pokušavaju protusloviti, a K. Sukić posredovati. Kako je konflikt rastao jedan od vojnika istragne telefonsku žicu iz zida, te počnu šamarati **Slučaja 3** i njegovu suprugu. Zatim njih i zeta odvođe, a ostalima naređuju da odmah napuste stan. U stanu ostaju udovica i njena djeca, svi plačući. Članovi Centra za mir alarmiraju ostale članove Centra, pozivaju europske promatrače i mole ih da zašтите **Slučaj 3**. Također nazivaju MUP Zagreb. Dežurni policajac obećava da će provjeriti u Osijeku i da ga ponovno nazovemo za pola sata. Pri ponovnom razgovoru tvrdi da je provjerio, da naša izjava nije istinita, jer da je patrola MUP iz Osijeka izašla na tu adresu tijekom dana te da **Slučaj 3** tu ne stanuje od devetog mjeseca 1992. Oko 22 h telefonom se javlja supruga **Slučaja 3**

iz kćerkinog stana, kaže da su bili odvedeni u prostorije Vojno-stambene komisije, da su ih po putu, kao i u prostoriji, tukli, uz nazočnost P. Kljajića, te da se ona pomokrila. Nekoliko minuta kasnije javlja se njezina kćer i moli nas da za njih naredna dva dana ništa ne poduzimamo, jer se boji da će biti likvidirani.

Slijedeći dan Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek dostavlja pismenu najavu ponovnog razgovora predsjedniku Vojno-stambene komisije P. Kljajiću (prethodni je obavljen jedan dan prije opisanog incidenta, tj. 21.10.1992.), te obavlja razgovor s dozapovjednikom vojne policije Zvonkom Jelićem o incidentu i o mogućoj, budućoj, suradnji oko sličnih slučajeva. Iz razgovora smo razumjeli da u slučaju nasilne provale u stan ili prijetnji koje bi učinio hrvatski vojnik oni uvijek interveniraju, ali da oštećeni nikada ne podiže tužbu. U slučaju kada su na licu mjesta prisutni članovi Vojno-stambene komisije oni ne interveniraju, jer da za to nemaju ovlasti kao niti da provjere da li je postupak deložacije legalan. O zaštiti osobe od nasilja tijekom takvog postupka nismo dobili jasan odgovor.

30.10.1992. su vraćene putovnice **Slučaja 3** i njegove supruge, a jedno dva ili tri dana iza toga su izbjegli, navodno, u Nizozemsku.

K. Kruhonja i K. Sukić obavili su, povodom ovog slučaja, u ime Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, razgovor s predsjednikom Vojno-stambene komisije P. Kljajićem koji čin istjerivanja iz stana obitelji **Slučaja 3** nije negirao.

Slučaj 4, Osijek

Istjerane iz stana početkom studenog 1992. godine

Slučaj 4 i njezina kćer, postale su, iza smrti muža, odnosno oca, nositeljice stanarskog prava vojnog stana. Građanke su RH, srpske nacionalnosti. Sin, odnosno brat nositeljice stanarskog prava otišao je u Srbiju. Cijelo vrijeme rata **Slučaj 4** i njezina kćer provele su u Osijeku i redovno odlazile na posao. Početkom studenog 1992. dvije uniformirane osobe koje su se predstavile kao djelatnici Vojno-stambene komisije došle su u stan radi popisivanja vojnog stambenog fonda. Jedan član komisije ušao je u stan, popisao što je potrebno, postavio nekoliko pitanja i izašao. Pet minuta kasnije, nakon razgovora s drugim članom komisije, vratio se i počeo vrijeđati i prijetiti im, te rekao da će za dva dana doći po ključeve od stana i da moraju iseliti.

Te večeri **Osoba** naziva Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i traži pomoć. Slijedećeg dana, međutim, odlučuju da se ne protive nego da izađu iz stana kako im je naređeno. Ključeve su predali jednom od trojice ljudi u uniformama hrvatske vojske koji su se predstavili kao djelatnici Vojno-stambene komisije i došli po ključeve. Jedan je od njih tom prilikom bio izrazito nasilan, vikao i zahtijevao da mu daju domovnicu kako bi je on osobno "poništió". Rješenje o oduzimanju stana nisu dobile, ali na insistiranje dobivaju nekakvu potvrdu.

Dana 21. prosinca podnijele su tužbu Općinskom sudu u Osijeku protiv Vojno-stambene komisije prve operativne zone Osijek.

Sada su smještene kod prijatelja u Osijeku.

PRIJETNJE NASILNIM ISTJERIVANJEM **STANARIMA STANOVA VOJNO-STAMBENOG FONDA**

Slučaj A, Osijek

Slučaj A umirovljen je podoficir bivše JNA, po nacionalnosti Makedonac, u Osijeku živi od 1977. godine, podnio je zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva, ali još nije dobio rješenje. Na gornjoj adresi živi sa sinom, snahom i unukom, nositelj je stanarskog prava po ugovoru sklopljenom sa Direkcijom za upravljanje i gazdovanje vojnim stambenim fondom. Sin je trenutno zaposlen u Makedoniji, nema hrvatsko državljanstvo, a snaha i unuka ga posjeduju. Telefonske prijetnje radi pripadnosti bivšoj JNA dobivao je još prije prve posjete ljudi u uniformi hrvatske vojske, naoružanih. Prva posjeta bila je u siječnju 1992. godine kada je naoružana grupa ljudi od **Slučaja A** tražila oružje.

Iz izjave Slučaja A:

“Zatim 2. listopada došla su trojica u maskiranim uniformama s pištoljima. Pokazali su mi neke “papire”, ali bez naočala nisam mogao pročitati što piše. Tražili su slike kćeri i sina. Rekli su da imaju pravo na pretres. Tražili su pištolj koji mi je ostao na vikendici, koja se nalazi na okupiranom području, kod Erduta. Tvrdili su da je taj stan za mene velik i da moram iseliti. Tražio sam da mi daju drugi stan. Na to su rekli: “To ne može biti tako. Što se mi tu sa vama raspravljamo! Uzmite četiri vrećice i idite iz stana ili idete s nama na razmjenu.” Dana 13.10.1992. godine poručili su mi po susjedi da će doći slijedeći dan u 16 h da me izbace iz stana.”

Dana 22.10.1992. godine nepoznate osobe telefonom najavljuju da će doći sa udovicom kojoj je taj stan potreban i da se stan iseli. O događajima je, od **Slučaja A** i njegove snahe, obaviješten Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek. Snaha **Slučaja A** sa djetetom zaplašena napušta stan i seli se svojim roditeljima. Redovne institucije, uključivši i policiju, nisu se usudili obavijestiti iz straha. Prema savjetu Centra u stan primaju prognanike i s njima ostvare dogovor o zajedničkom korištenju stana. Oko mjesec dana kasnije **Slučaju A** dodijeljena je garsonijera u koju je odselio. O okolnostima tih događanja nismo informirani.

Slučaj B, Osijek

Slučaj B rođena je 1923. u Boboti, RH, državljanica RH, srčani bolesnik. Nositelj je stanarskog prava četverosobnog stana prema ugovoru s Direkcijom za upravljanje i gazdovanje vojno-stambenim fondom, na gore navedenoj adresi. Stanarsko pravo prenijela je na sebe 1973. godine iza smrti supruga, koji je bio djelatnik bivše JNA. U stanu živi sa sinom i snahom. Cijelo vrijeme agresije na Osijek nisu napuštali Osijek, sin i snaha imali su radnu obvezu. Nikoga od rodbine nemaju izvan RH.

Iz izjave Slučaja B:

“Dana 20. listopada 1992. godine došla su dva pripadnika hrvatske vojske u stan, nisu se predstavili, niti dali iskaznice ispred koga dolaze. Tražili su od nas da im pokažemo rješenje od stana što sam i učinila, te uplatnice da uredno plaćam stanarinu. Dotični su bili vrlo arogantni, rekli su da ugovor nije pravovaljan, da se moramo iseliti iz stana. Pri odlasku su nam dali papir iz kojeg smo saznali da se moramo javiti u Vojno-stambenu komisiju odmah (iako je poruka bila naslovljena na “bivši stanar (taj i taj) iz okupatorske vojske”). U potpisu je P. Kljajić. Na Vojno-stambenoj komisiji tada nije nikog bilo, jer su uredovni dani samo utorkom i petkom.”

Slučaj B je o događaju obavijestila pismenim putem Ministarstvo obrane RH, Upravu za graditeljstvo u Zagrebu. Policiju nisu obavijestili jer su se uplašili. Prema našim saznanjima obitelj **Slučaj B** još boravi u svom stanu.

Slučaj C, Osijek

Slučaj C, rođena 1947. godine u Branjini, RH, Hrvatica, tijekom agresije na Osijek redovno je odlazila na posao. Živi u stanu sa kćeri koja je na trećoj godini studija, a tijekom rata, također cijelo vrijeme, boravila je u Osijeku i bila uključena u civilnu zaštitu, Hrvatica. **Slučaj C** korisnik je dvosobnog stana iz fonda vojnih stanova prema rješenju br. 179-3/72 od 27.10.1975. godine. Suprug, nositelj stanarskog prava, bio je aktivni djelatnik u intendantskoj službi bivše JNA. Zarobljen za vrijeme osvajanja vojarnje u Osijeku, u zatvoru boravio 2 mjeseca, a tada zamijenjen. Od tada se nalazi u Makedoniji, nije pripadnik bivše JNA. **Slučaj C** u nekoliko navrata pokušala saznati da li je i za što osuđen, ali nije dobila nikakve podatke.

Prva prijetnja i pokušaj iseljenja iz stana dogodila se 30. travnja 1992. Dvije uniformirane osobe, koje se nisu legitimirale, došle su u stan naoružane kratkim oružjem. Raspitivale su se tko tu živi i priopćili da će se morati iseliti. **Slučaj C** naziva iza toga civilnu i vojnu policiju. Policajci iz Baranjske vojne policije dolaze na poziv i tvrde da ih, bez uredno izdanog rješenja, ne mogu iseliti. **Slučaj C** odlazi u Zagreb, zabrinuta za svoju i kćerinu egzistenciju. Kontaktira Ministarstvo obrane RH i Komisiju za privremeno upravljanje vojnim stambenim fondom. Na njihov savjet dostavlja zahtjev za prijenos stanarskog prava na sebe - odgovor do danas nije dobila.

Dana 7.7.1992. u 22,30 h u stan **Slučaja C** dolaze dvije uniformirane osobe. Na zahtjev **Slučaja C** jedan se legitimira (imamo njegovo ime). Govore dvjema ženama da se iseles, da odu u Njemačku, jer da im život ovdje nije siguran, a da će se tako i tako morati iseliti. Drugi dan **Slučaj C** incident prijavljuje zapovjedniku MUP-a, koji je nije primio, nego uputio na Policijsku stanicu Donji grad. Putem telefona razgovara sa zapovjednikom PU Donji grad, Vrbošićem. U policijskoj postaji razgovara s gospodinom Prgometom koji ju upućuje da ne mora iseliti i da ne iseli. Istoga dana slučaj prijavljuje i tajniku Općinske skupštine, gospodinu Sudaru.

Nakon više mjeseci, dana 29.08.1992. u 13,00 h u stan **Slučaja C** dolaze četiri naoružana uniformirana lica, dva s dugim, a dva s kratkim oružjem. Zahtijevaju iseljenje do 12,00 h sljedećeg dana - nedjelja, 30.08.1992. i pored insistiranja od strane **Slučaja C** nisu se predstavili niti su, kao ni u prethodnim dolascima, izdali bilo kakav pisani dokument. Jedan od njih je rekao da je iz III. brigade vojne policije. **Slučaj C** obavještava telefonom civilnu policiju, te Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek. Tri člana Centra došla su i više od dva sata, u vrijeme označeno za deložaciju (od 10,00 do 12,00 h 30.08.1992.), zajedno s ukućanima, čekali izvršitelje prijetnje - u svojstvu svjedoka, promatrača. Nitko se, međutim, nije toga dana pojavio. Idućeg dana **Slučaj C** odlazi osobno u zapovjedništvo Vojne policije. Dežurni policajac o slučaju obavještava zapovjednika A. Gilju, koji je upućuje na Kriminalističku službu vojne policije Ž. Novaku. Za vrijeme njezinog boravka u policijskoj postaji, oko 14,00 h, telefonom je priopćeno kćeri **Slučaja C** da moraju iseliti iz stana odmah i da niti iglu ne smiju iznijeti zato što su bile bezobrazne i digle toliku galamu i obavijestile tolike institucije. **Slučaj C** odlazi još zapovjedniku obrane grada Osijeka, E. Bakarcu, koji joj daje usmenu podršku da je nitko nema pravo iseliti.

Nakon tjedan dana, dana 9.9.1992. četvorica uniformiranih osoba traži tijekom prijedpodneva **Slučaj C** na radnom mjestu. Jedan se predstavio imenom (imamo ime), a policijska značka bila je broj 3030, automobil kojim su stigli imao je oznaku HV 132. Rekli su **Slučaju C** da se mora iseliti do 16 h sljedećeg dana i da će netko već doći po ključeve. Nikakav dokument nisu ostavili, ali su napomenuli da bi P. Kljajić, predsjednik Vojno-stambene komisije, mogao odložiti deložaciju.

Dana 10.9.1992. **Slučaj C** odlazi kod P. Kljajića i E. Bakarca. Obavještava Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, koji pošalju tri člana i gosta iz V. Britanije Adama Curlea, kao promatrače u vrijeme označeno za deložaciju. Također, obavještava promatrače EZ - tim u Našicama. Toga dana prijetnja nije izvršena.

Dana 16.9.1992. **Slučaj C** posjećuju predstavnici europskih promatrača i uzimaju podatke o događajima. Dana 7.10.1992. ponovo dolaze i više puta telefonski provjeravaju stanje. Dana 22. 9.1992. dolazi (imenom i prezimenom), s vojnom iskaznicom br. H 481 850 i dokumentom da je član Vojno-stambene komisije i raspituje se kod susjeda o **Slučaju C**.

Pismenim putem **Slučaj C** uputila je pritužbe i zamolbe Vladi RH, Ministarstvu vojne policije, Ministarstvu obrane RH, Saboru, gospodinu Mesiću. Do sada nije dobila odgovora.

Slučaj C i njezina kćer još su uvijek u svom stanu, nikakvo rješenje za iseljenje ili preseljenje u drugi stan nisu dobile. Pri razgovoru, koji su predstavnici Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, povodom nasilnih istjerivanja iz stanova, obavili s predsjednikom Vojno-stambene komisije P. Kljajićem, on je sam spomenuo "slučaj **Slučaja C**", rekavši da je njen suprug u neprijateljskoj vojsci aktivan i da puca u nas, da nije htio ići u Makedoniju u razmjenu nego u Srbiju, da je stan koji sada koriste **Slučaj C** i njezina kćer prevelik i da će morati iseliti.

Napomena: Prema podacima koje posjeduje Centar za mir, i na osnovu zahtjeva za pomoć još četiri obitelji umirovljenika bivše JNA, među kojima i starica od 80 godina, bilo je, u nekoliko navrata, izloženo prijetnjama nasilnim istjerivanjem iz stana. Do pisanja ovog izvješća još su u svojim stanovima.

NASILNO ISTJERIVANJE IZ DRUŠTVENIH STANOVA

Klijent 1. Osijek

Klijent 1, stara 55 godina, u punoj mirovini od ožujka 1992. godine, Srпкиnja, građanka RH, u Osijeku živi od 1958. godine. Nositelj je stanarskog prava društvenog stana, koji je nekada bio u fondu stanova Saveza boraca, fond društvenih stanova.

Dana 30.10.1992. šest vojnika u odorama HV došli su u stan **Klijenta 1** te je doslovce izbacili van, a da nije mogla uzeti niti osobne, niti nikakve druge stvari. Nisu joj dozvolili da pozove policiju, nisu se predstavili, nisu uručili bilo kakav dokument. Susjede su pozvale policiju i policajci su došli, ali su se samo nešto došaptavali s vojnicima i nakon toga otišli. Slijedećeg dana **Klijent 1** odlazi u Sekretarijat za urbanizam, građevinarstvo i komunalne poslove, kod gospodina Vodopije, i dobiva upute o daljnjem postupku, te, 8.11.1992. godine, podnosi ovom Sekretarijatu zahtjev za iseljenje bespravno useljene osobe. Slijedećih dana nekoliko puta je bila u Vojnoj policiji III. aktivne brigade, tražeći intervenciju zbog nasilnog čina, koji su proveli vojnici HV, ali nitko nije htio intervenirati. Dana 25.11.1992. pismeno postavlja zahtjev za iseljenje bespravno useljene osobe Vojnom tužiteljstvu Osijek. Dana 2.12.1992. pozvana je u Sekretarijat za urbanizam, građevinarstvo i komunalne poslove, gdje se načinio službeni zapisnik. Prisutan je bio (ime imamo), pripadnik HV, koji sada, nakon nasilnog useljenja živi u stanu **Klijenta 1**.

Izjava pripadnika HV iz zapisnika: "U predmetni stan uselio sam se 30.10.1992. nakon što su me moji kolege, pripadnici HV, upoznali da se predmetni stan već duže vrijeme ne koristi. U skladu s tim saznanjem u stan sam uselio naznačenog dana u prisutnosti svjedoka, te smo sačinili zapisnik o zatečenim stvarima, koje se još uvijek tamo nalaze. U stan sam uselio sa suprugom i maloljetnim djetetom. Pripadnik sam HV od 6. mjeseca 1992. godine. Obraćao sam se i Stambenom fondu, te mi je ispred njega upućena stambena komisija, koja je, također, popisala stvari u stanu, te me upoznala da je u tijeku postupak za donošenje rješenja o korištenju tog stana. Komisija je bila prije nekih dva tjedna. Prije useljenja u ovaj stan stanovao sam u stanu na Sjenjaku, no, kako mi je iz istog stana određena deložacija, to sam bio prinuđen nasilno ući u ovaj stan."

U očekivanju zakonskog rješenja **Klijent 1** boravi kod prijatelja u gradu.

Klijent 2. Osijek

Klijent 2, rođena 1949. godine, samohrana majka dvoje djece, sedamnaestogodišnjeg i petnaestogodišnjeg djeteta, sada nezaposlena, po nacionalnosti Srпкиnja. Dana 19.11.1991. Krizni štab Osijek izdaje proglas o evakuaciji majki s djecom. Kada je **Klijent 2** zatražila neplaćeni dopust s radnog mjesta u Zdravstvenoj stanici Drava, dana 24.11.1991. da bi s djecom izbjegla iz grada, glavna sestra joj je rekla da ne može ići, i da zahtjev niti ne piše. Kako je ona ipak otišla, dobila je otkaz, a po povratku u Osijek, pokrenula je, radi povrede radnog prava, tužbu pred Općinskim sudom.

Za vrijeme izbjeglištva boravila je s djecom u Austriji. Dana 13. siječnja 1992. iz Austrije naziva svoj stan i iz njega se javlja, nasilno useljeni (ime i prezime imamo) s roditeljima, prognanici iz Baranje. Tada postižu usmeni dogovor da privremeno koriste stan **Klijenta 2** a da se ise le po njenom povratku. Po povratku, 22.2.1992. godine, obitelj nasilno useljenog odbija iseliti i dalje pregovarati s nositeljicom stanarskog prava.

Dana 2.3.1992. nositeljica stanarskog prava **Klijent 2** podnosi zahtjev za deložaciju nasilno useljenih osoba Sekretarijatu za urbanizam, građevinarstvo i komunalne djelatnosti Osijek. Isti Sekretarijat izdaje, međutim, rješenje o privremenoj dodjeli stana na korištenje nasilno useljenog dana 24.3.1992.

Do studenog 1992. **Klijent 2** nije dobila rješenje od Sekretarijata za urbanizam, građevinarstvo i komunalne poslove. Podnijela je pritužbu Upravnom sudu i Ministarstvu pravosuđa, tijekom ljeta, ali također, nije dobila, do studenog, odgovor.

Klijent 3, Osijek

Istjerana iz stana 22.12.1992.

Klijent 3, rođena 1912. u Belom Manastiru, po nacionalnosti Mađarica, državljanka RH, sa stalnim mjestom boravka u Osijeku. Prvi suprug **Klijenta 3** bio je Hrvat, ubijen od partizana neposredno nakon njihovog ulaska u Baranju, odnosno B. Manastir, bez suda i optužnice, nakon čega im je konfiscirana sva imovina. Drugi brak sklopila je sa (tim i tim), pravnikom, koji dobiva stanarsko pravo na stan u Osijeku, (50,25 m²) 1958. od Općine, odnosno bivšeg Kotara. Nakon njegove smrti 1974. stanarsko pravo se prenosi na suprugu, **Klijenta 3**. Dana 3.6.1991. **Klijent 3** odlazi u Beograd, gdje živi kćer iz prvog braka, i to zbog pogoršanja zdravstvenog stanja.

Prema priloženoj medicinskoj dokumentaciji radilo se o akutnoj ishemiji donjih udova radi začepljenja velikih arterija, te je bolnički, konzervativno liječena od 4. do 12.6.1991. godine u Kliničkom bolničkom centru "Dr. D. Mišović". Tijekom ljeta 1991. **Klijent 3** boravila je na oporavku u Igalu, uz stalan nadzor i kućnu zdravstvenu njegu. Loše zdravstveno stanje i ratna događanja u jesen 1991. onemogućile su dolazak 79. godišnje starice u Osijek. Također, dana 7.12.1991. doživljava moždani udar, radi kojeg je bila mjesec dana u bolnici, a više od mjesec dana u ustanovi za rehabilitaciju (dokumenti u prilogu). Kćer iz Beograda, kod koje je **Klijent 3** boravila, pokušala je opunomoćiti unuku u Zagrebu i u Osijeku susjedu, da joj podižu mirovinu, ali to nije uspjela ishoditi. Također je, preko Međunarodnog crvenog križa nastojala iznaći način povratka u Hrvatsku, s obzirom da je **Klijent 3** od osobnih dokumenata u Beograd ponijela samo osobnu kartu i zdravstvenu iskaznicu.

U stanu **Klijent 3** u Osijeku, boravili su, u vrijeme njenog izbjivanja, a uz prethodni dogovor, bračni par (imamo imena) sa sinom. Oni su dobili privremeno rješenje od Općinske uprave za korištenje tog stana dok ne poprave svoj, koji je bio znatno oštećen granatom. Od 8.10.1992. u stanu je boravila (druga osoba čije ime imamo) sa kćeri. Ključeve je dobila od (prijašnjeg korisnika stana), a rješenje o korištenju stana od Vojno-stambene komisije (u potpisu P. Kljajić). Kada se vratila **Klijent 3** u svoj stan i u njega ušla svojim ključem (druga osoba) korisnica stana odlazi u Fond prometa i stambenog gospodarstva Osijek, kod gospodina Vodopije. On preporučuje da ostanu zajedno u stanu i da dalje situaciju riješe regularnim sudskim putem. **Klijent 3** se složila da (druga osoba) korisnica stana s kćeri ostane u stanu dok ne bude u mogućnosti riješiti svoje stambeno pitanje. U Stambenom fondu je provjereno da se nikakav postupak ne vodi u vezi sa stanom, te je prihvaćen zahtjev za otkup stana 15.12.1992. Zakazano je sklapanje ugovora.

U ponedjeljak 21.12.1992. u 18,30 došla su tri čovjeka u vojnoj uniformi, predstavili su se kao članovi Vojno-stambene komisije, ali se osobno nisu predstavili. U stanu su bile **Klijent 3**, njezina unuka i (druga osoba) korisnica stana, koja jednog vojnika prepoznaje imenom i prezimenom (imamo ime). Razlog dolaska članova Vojno-stambene komisije bio je, prema njihovom iskazu, nalog za deložaciju (ili preseljenje u drugi stan, nije posve jasno iz iskaza) korisnice stana s djetetom. Nalog, i što točno u njemu piše prisutne žene nisu imale priliku vidjeti - nije im dozvoljeno.

Iznenadjeni što se **Klijent 3** nalazi u stanu, članovi Vojno-stambene komisije traže na uvid sve njezine dokumente, kao i osobnu ispravu njezine unuke. Kada su pregledali isprave jedan je vojnik

rekao da se situacija sada promijenila i da će otići, ali da će se vratiti. Vratili su se za deset minuta, a žene u stanu uplašene pozivaju civilnu policiju i vojnike ne puštaju u stan. Nakon deset minuta stižu dva policajca iz MUP. Iskaz žena još nije ni otpočeo kada stižu i ona ista tri člana Vojno-stambene komisije i još tri vojna policajca, koja se, također, nisu predstavili. Riječ odmah uzima vojnik čije ime znamo vičući da je to sudski stan, zašto se baka vraćala, neka ide kod Miloševića, sigurno je znala što će se dogoditi u Osijeku pa je zato i otišla. Podsmjehivali su se na medicinsku dokumentaciju potpisanu od beogradskih doktora, bili su glasni i vrlo neugodni. Na kraju su se sva osmorica složila da baka nije ni trebala dolaziti, što se imala vraćati. Izdali su usmeni nalog da se u roku od 24 h i **Klijent 3** i korisnica stana moraju iseliti. Na upit unuke zašto to ne ide zakonskim sudskim putem odgovorili su da tako mora biti.

Ujutro 22.12.1992. stiže suprug unuke iz Zagreba. Otišao je u Fond prometa i stambenog gospodarstva Osijek, kod g. Vodopije. On ga upućuje na P. Kljajića. P. Kljajić prima supruga unuke, izvještava ga da je nalog za deložaciju već prosljedio i da je slučaj završen. Da je ona (**Klijent 3**) hodala po Beogradu dok se po Osijeku pucalo i da on iz principa ne može dozvoliti da ona živi u gradu koji je dao 1300 života. Na upit supruga unuke o mogućnosti žalbe na postupak P. Kljajić odgovara da se mogu žaliti kome hoće, ali se prvo mora iseliti.

Na zamolbu supruga unuke usmeno produžuje rok iseljenja za 12 sati kako bi mogli organizirati selidbu. Suprug unuke obavio je i razgovor s pravnikom u Općini (vj. savjetodavna služba), i on mu je savjetovao da se ne isele nego da svoja prava zaštite legalnim postupkom. Tijekom dana suprug unuke odjavljuje baku **Klijenta 3** na MUP-u i organizira prijevoz za selidbu.

Tijekom večeri nazivaju Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, te daju svoj iskaz. Na savjet Centra da ustraju na pravnom lijeku i da svakako zahtijevaju pismeno rješenje prije nego napuste stan, obitelj odlučuje ostati i pokušati ostvariti svoja prava. Tijekom dana 23.12.1992. konzultiraju europsku promatračku misiju, tim Osijek, te se najavljuju odvjetniku Matijeviću.

Korisnica stana u međuvremenu iseljava, zaplašena, jer joj je, navodno, izrečena prijetnja da će izgubiti posao, jer nije obavijestila P. Kljajića da se **Klijent 3** vratila u stan.

Tijekom prijepodneva 23.12.1992. u stan su ponovno dolazili članovi Vojno-stambene komisije i prisiljavali **Klijenta 3** da bez ikakvog rješenja odmah napusti stan i da to učine dobrovoljno, oni da ih neće na silu izbacivati. Zatim su pozvali telefonom P. Kljajića i on je vrlo ružnim riječima govorio sa suprugom unuke te, na kraju, zaprijetio da im je bolje da isele nego da im leševi zaplivaju Dravom. Stoga su odlučili još istu večer prespavati kod prijatelja, a ujutro odseliti stvari. Ostavljaju svoju adresu u Zagrebu i pravo da se njihov slučaj objavi u tisku.

Klijent 4. prognanik iz Bilja

U listopadu 1992. istjeran iz privatne kuće u kojoj je s obitelji bio smješten kao prognanik. Od 10.4. do 5.8.1992. bio je hrvatski vojnik, 106. brigade.

Oko 1.10.1992. uselio sa suprugom i dvoje djece u četverosobnu prizemnicu u Osijeku. Vlasnik kuće, umirovljenik, nalazio se, prema kazivanju susjeda, u Poreču sa suprugom. **Klijent 4** ga je nazvao telefonom i dobio privolu vlasnika da boravi u kući do njegova povratka. S ovim dogovorom upoznao je i nadležne u mjesnoj zajednici, na što mu je rečeno da je to privatna stvar. Vlasnik mu je istog mjeseca poslao punomoć za stanovanje u njegovoj kući ovjerenu 10.11.1991. u Sekretarijatu za upravne poslove općine Poreč.

Tijekom rujna 1992. tj. nakon što je obitelj **Klijenta 4** gotovo godinu dana boravila u kući (vlasnika koji je u Poreču), dolazi bojnici Samostalne uskočke satnije (imamo ime), da se raspita tko u toj kući živi te nagovještava da će se oni iz te kuće morati iseliti. Pri tome ih optužuje da oni čuvaju kuću četnika i da zašto već nisu tražili da se kuća na njih prevede kad u njoj stanuju. Početkom listopada 1992. bojnici, u pratnji još jednog vojnika, ponovno dolazi i uznemiruje gđu **Klijenta 4**

prijetnjama da moraju iseliti iz kuće. Po dolasku kući **Klijent 4** poziva civilnu i vojnu policiju i rečeno mu je da ih u slučaju ponovnog dolaska bojnika pozove, odnosno obavijesti. Međutim, između 15,00 i 15,30 h **Klijenta 4** pozivaju telefonski iz vojne policije i najavljuju da će ga doći deložirati iz kuće. Došlo je desetak vojnih policajaca i vojnika s kratkim i dugim oružjem. Vojni policajac pokazao je **Klijentu 4** rješenje Vojno stambene komisije o dodjeli kuće bojniku i tvrdio da je potpisao P. Kljajić, ali to je **Klijentu 4** bilo nečistljivo, a rješenje mu nije uručeno. Prisutni policajci ponudili su obitelji **Klijenta 4** stan na Jugu II. Oni to ne prihvaćaju, jer je to bio malen stan, koji je trebalo dijeliti s još jednom obitelji te jer nisu držali njihovo iseljenje ni pravednim ni zakonskim.

Tada nije izvršena deložacija, iako je cijeli događaj bio vrlo mučan. **Klijent 4** odlazi po savjet kod pukovnika Grošelja iz Sigurnosno informativne službe. Pukovnik Grošelj je usmeno iskazao svoje neslaganje i ozlojeđenost s postupkom bojnika i dao naslutiti da će intervenirati u korist **Klijenta 4**. Nekoliko dana iza tog, međutim, bojnik je ponovno došao i nakon prepirke i pozivanja **Klijenta 4** na pukovnika Grošelja insistirao da zajedno odu do istoga. Bojnik je doveo **Klijenta 4** ispred zgrade u kojoj uređuje pukovnik Grošelj i rekao mu neka sada ode u njegov ured sam. Sam bojnik ostao je u autu i čekao. Pri tom susretu sa **Klijentom 4** pukovnik se Grošelj posve drugačije ponašao. Nije mu ponudio pomoć niti savjet kako da se zaštiti, nego mu je savjetovao da dragovoljno izađe iz te kuće, jer da se tu neće moći ništa učiniti.

Nekoliko dana iza toga, u ponedjeljak poslijepodne, jedan je vojnik donio **Klijentu 4** rješenje za stan u Vatrogasnoj ulici. Jedan niži časnik popisao je na običan papir stvari u kući: pokućstvo, tepihe, perilicu rublja, ledenicu, štednjak na struju, dva obična hladnjaka, televizor u boji, slike, ne specificirajući o kakvim se slikama radi. Isti je rekao **Klijentu 4** da sutra dođe po fotokopiju zapisnika. Kada je sutra **Klijent 4** došao po fotokopiju zapisnika, isti nije bio ovjeren potpisom bojnika Krnjaka, niti pečatom. Na insistiranje **Klijenta 4** na nalogu o deložaciji, kao i na ovjerenom zapisniku, rečeno mu je da bi bojnik "popričao" s njim o popisu, ali je **Klijent 4** odustao od daljeg pružanja otpora i insistiranja na proceduri, te sa suprugom i djecom potražio novi privremeni smještaj kod prijatelja u Orahovici.

U vrijeme davanja intervjuja obitelj **Klijenta 4** je u Osijeku, kod prijatelja, u stanu koji je tijekom rata oštećen. Kao prognanik i bivši vojnik i građanin RH-a povrijeđen je postupkom koji je proveden protiv njega, njegove obitelji i imovine vlasnika kuće. Svojim iskazom želi pomoći u prevenciji širenja takvih i sličnih postupaka.

ZASTRAŠIVANJE I PRIJETNJE CENTRU ZA MIR, NENASILJE I LJUDSKA PRAVA OSIJEK I POJEDINIM NJEGOVIM ČLANOVIMA

Dana 21.10. 1992. članovi Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Katarina Kruhonja i Krunoslav Sukić su, uz prethodnu najavu, obavili razgovor s predsjednikom Vojno-stambene komisije Osijek, Petrom Kljajićem. Razgovor je obavljen u uredu predsjednika Okružnog suda Petra Kljajića, u zgradi Okružnog suda u Osijeku.

"U zakazano vrijeme gospodin Kljajić nas je primio vrlo ljubazno. Nakon kraćeg neformalnog razgovora K. Kruhonja je ukratko iznijela podatke o radu našeg udruženja i razloge našeg dolaska: želju da se predstavimo i da dobijemo neke informacije nužne za naš daljnji rad.

Kao predsjednika Okružnog suda pitali smo gospodina Kljajića o institucijama, kao i o načinu suradnje u vezi zaštite ljudskih prava, te smo bili upućeni na Komisiju za pritužbe građana, Komisiju za vjerska pitanja i Komisiju za ljudska prava pri Saboru RH-a.

Na pitanje, može li nam orijentaciono reći koliko se osoba regularnim sudskim putem obraća radi ostvarenja stanarskog ili radnog prava, koje je - radi odlaska iz Osijeka - tijekom ratnih mjeseci narušeno, gospodin Kljajić je odgovorio da nema mnogo sudskih procesa, da ljudi osjećaju

moralnu krivnju što nisu sudjelovali u obrani grada, da "oni" ne oduzimaju stanarska prava (iako u stanovima privremeno borave pripadnici HV-a i njihove obitelji), a da on savjetuje one koji mu se žale (usmeno) da odu, odnosno, ostanu tamo gdje su do sada bili, u svojim vikendicama na moru, dok se problemi stanovanja u Osijeku ne riješe, dok se prognanici ne vrate u svoje domove.

Na pitanje o ostvarenju radnog prava onog dijela stanovništva koje je izbjeglo, problemima oko ponovnog zapošljavanja i negativne moralne podobnosti, radi napuštanja grada tijekom agresije na grad, gospodin je Kljajić odgovorio da je u osječkoj regiji bilo 45000 radnih mjesta prije rata, da ih sada, zbog ratnog razaranja i kolapsa privrede, ima oko 20000 i da je to osnovni uzrok nezaposlenosti, a ocjenu moralne podobnosti nije komentirao.

Kao predsjednika Vojno-stambene komisije pitali smo ga o problemima koje ta Komisija ima pri udomljivanju vojnih ratnih invalida i obitelji invalida i poginulih. Gospodin Kljajić je odgovorio da su problemi ogromni, da Zagreb to ne razumije, da oni u Zagrebu ostavljaju sva vojna lica bivše JNA, koja nisu izbjegla, u njihovim stanovima, a da on to ne može i da osjeća moralnu obvezu prema žrtvama rata, invalidima i udovicama, a sada i prognanicima iz Bosne. Kakva prava mogu imati oficiri bivše JNA i njihove obitelji pred takvim jadnicima, da su oni i pucali iz snajpera po ljudima i navodili rakete na Osijek. Tada je spomenuo kao primjer što da on štiti **Slučaj C** kada je njen muž Makedonac, zarobljen u vojarni, pucao po nama i da je možda baš on ubio hrvatskog vojnika poginulog u toj akciji, da je suprug **Slučaja C** odbio ići u razmjenu u Makedoniju i izjavio da će ići u Srbiju i u JNA, da radi što oni od njega budu zahtijevali. Na naš upit je li taj **suprug Slučaja C** osuđen od Vojnog suda Osijek, za što, i na koliko, nije odgovorio. Tada je spomenuo i **Slučaj 3** da ovaj ima sina u četnicima, a ovdje se širi u četverosobnom stanu. Na našu konstataciju, da smo i mi u Centru obaviješteni o tim slučajevima, i da nas zanima kako takove slučajeve nadležni rješavaju, gospodin Kljajić je odgovorio da oni moraju ići u manji stan, a neka poslije svoja prava utjeruju kako hoće, a on da nikoga ne izbacuje. Da je još oko 35% vojnih stanova naseljeno bivšim oficirima bivše JNA i njihovim obiteljima, da je do sada izdao 3-4 rješenja za zamjenu stana i da je udomio oko 800 obitelji invalida i poginulih hrvatskih vojnika.

Na pitanje zna li za prisilna, protuzakonita istjerivanja iz stanova, odgovorio je da Vojno-stambena komisija to ne radi ali, ako hrvatski vojnici uđu u neki stan, on da ne može, radi moralne obveze prema žrtvi, koju je taj vojnik podnio i bio spreman podnijeti, poslati vojnu policiju na intervenciju.

U pogledu postojanja našeg Centra je procijenio da potrebu njegova postojanja vidi radi ekstremista, ali da je situacija u našoj regiji specifična, i ako se i dešavaju neke kriminalne radnje, da je to naša stvar, da je to neusporedivo s neprijateljem, jer «što radimo na svome radimo».

Dva dana poslije ovog razgovora članovi Centra za mir bili su prisutni kada su djelatnici Vojno-stambene komisije nasilno provalili u stan obitelji **Slučaja 3** izvršili pretres stana bez naloga, otuđili im putovnice, fizički ih zlostavljali i istjerali iz stana. Neposredno nakon istjerivanja te obitelji iz stana (vidi str. 4.), imajući u vidu opasnost po život te obitelji, najavili smo, usmenim putem, ponovni sastanak s P. Kljajićem, označivši **Slučaj 3** za razlog naše posjete. Kako nas nije odmah primio, obavili smo razgovor s dozapovjednikom Vojne policije Zvonkom Jelićem i Darkom Tolićem, šefom kabineta predsjednika Izvršnog vijeća općine Osijek. Njemu smo, kao i Zapovjedništvu II. operativne zone dostavili i pisani izvještaj o incidentu.

Nakon telefonske najave Krunoslava Sukića, P. Kljajić pristaje 13.11.1992. u 10,00h primiti K. Kruhonju i njega.

“U zakazano vrijeme, primio nas je u svom uredu predsjednika Okružnog suda u Osijeku. Kako je prethodno imao sastanak, pozvao nas je u ured, u prisustvu osoba s kojima je imao sastanak. Svi su nam se predstavili: vojni tužitelj Lazić, gospodin Beker, gospodin Antun Bukvić, te gospodin koji je ušao pred kraj razgovora, a oslovljavan je imenom Andrija. Ime jednog gospodina nismo upamtili.

Tijek razgovora vodio je gospodin Kljajić. Početak je bio izvješće o masakru nad trinaest osoba, koji su izvršili četnici tih dana u bosanskoj Posavini, uz navode mnogih ratnih nasilja koja su učinjena i koja se čine protiv Hrvatske i Hrvata.

Odmah iza toga rekao je da nas je primio da nas upozori da mu se ne miješamo u posao, da on zna gdje smo ga sve tužili, da K. Kruhonja treba raditi svoj posao liječnika, neka uzme škare i ide previjati ranjenike, a ne braniti Srbe. "Prvo što će vam se dogoditi je da ćete ostati bez posla, jer ja neću dozvoliti da i jedan Srbin i prosrpski orijentirani liječnik radi u našoj bolnici. Ja sam vam morao očistiti Bulevar od Srba, sve najbolje kuće bile su njihove. Mi smo bili prema njima tolerantni, pa su iz našeg Suda suci sada suci u Krajini. Ja neću dozvoliti da i jedan Srbin ima stan, dok je Hrvata na ulici. Ja ću tako raditi ako je potrebno i protiv desne struje HDZ-a. O pravnoj državi nema ni govora dok rat traje".

U razgovoru su uzimali udjela i prisutna gospoda, osim gospodina čije ime nismo upamtili. Uglavnom smo pokušavali pojasniti platformu našeg djelovanja, a oni svog. Gospodin Kljajić je ponovno izrekao prijetnju upućenu našem Centru i nama osobno: "Da li vi znate da ja mogu okupiti masu od 50000 ljudi, i pred njima reći da taj vaš Centar ne dozvoljava da se udome udovice i hrvatski vojnici, jer vi branite prava Srba. Uostalom, ja sam morao zaustavljati svoje vojnike da vas ne ubiju."

Gospodin Andrija komentirao je naš rad kao entuzijastički, osvrnuo se na osobni dio života, kada je surađivao s Amnesty Internationalom, i upozorio nas, da ne zaboravimo da je naša domovina sada u ratu i da bi svaka suradnja s faktorima izvan zemlje mogla biti opasna. Također je, tijekom razgovora, kada smo kao primjer povrede ljudskih prava, koje si naša država ne smije dozvoliti, naveli slučaj zastrašivanja i tjeranja iz stana osamdesetogodišnje starice, napomenuo da se s njima nikad ne zna, da je on osobno bio svjedok da je jedna starica pucala iz oružja sa svog balkona.

Na kraju razgovora, P. Kljajić je ponovio svoju prijetnju da se u njegove poslove ne pačamo, jer da ćemo prvo izgubiti posao, a da on ima i neka druga ovlaštenja o kojima nam ne mora govoriti.

Tijekom cijelog razgovora u prostoriji su bile navedene osobe (osim jedne), uz kratko napuštanje pojedinaca. Čuli su izrečene prijetnje nekoliko puta, ali nismo primijetili, u tom pogledu, njihovu bilo kakvu kritičku opasku, ili ogradu od takovog mišljenja."

Do pisanja ovog izvješća Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek nije imao poteškoća, kao niti bilo koji pojedini član/ica, osim što je ravnatelj Kliničke bolnice Osijek, po šefu Odjela na kome radi K. Kruhonja, uputio usmeno upozorenje da bude korektna na poslu, jer da će se tome pridati posebna pozornost.

POVREDA RADNOG PRAVA

Građanka, Osijek

Udaljena iz radnog procesa učiteljice razredne nastave 1. studenog 1993.

Građanka je rođena 1960. u Somboru, deklarira se Hrvaticom. Otac joj je Srbin, državljanka je RH-a, sa stalnim mjestom boravka u Osijeku. Nastavnica je razredne nastave. Osnovu školu, gimnaziju pedagoškog usmjerenja i Pedagoški fakultet, studijsku grupu razredne nastave, završila je u Osijeku. Od 1984. zaposlena je na neodređeno vrijeme u OŠ "Ernestinovo", u Ernestinovu, općina Osijek. Od jeseni 1992. je prognanica s radnog mjesta, a radne obveze izvršavala je po nalogu Sekretarijata za društvene djelatnosti. Nakon odluke Kriznog štaba o evakuaciji majki s malom djecom, odlazi u Poreč, sa svoje dvoje djece (od 2,5 i 5 godina). U Poreču, po uputi Sekretarijata za društvene djelatnosti, radi od 1.12.1991. do 12.01.1992. kao nastavnica i razreda prognaničke djece u OŠ "Bratstvo i jedinstvo" Poreč. Po povratku u Osijek, također, je obavljala poslove na koje je bila raspoređena, a od 8. lipnja do 31. srpnja vodila je I.a razred OŠ u Čepinu i izvršila s polaznicima program za 1991/92. školsku godinu. Tijekom ratnih zbivanja u Osijeku suprug je bio aktivan u Narodnoj zaštiti, a kasnije kao hrvatski vojnik, do svibnja 1992. Početak školske 1992./93. godine **Građanka** započinje kao nastavnica razredne nastave u OŠ u Čepinu. Dana 14. rujna 1992. ravnateljica te Škole telefonom traži od **Građanke** da prihvati posao u područnoj OŠ u Brijesću. Tek nakon što je to prihvatila, i prešla u tu školu, saznaje da je to radno mjesto na određeno vrijeme, zamjena za nastavnicu koja je na porodijskom dopustu. Uznemirena mogućnošću da će, stoga, ubrzo izgubiti mogućnost rada obavještava o tome Zavod za školstvo, gosp. Ivić Vinka. Na radno mjesto u OŠ u Čepinu primljena je nastavnica u stalni radni odnos, kojoj je to prvo radno mjesto. Dana 29. listopada ravnateljica područne škole u Brijesću, usmenim putem obavještava **Građanku** da od ponedjeljka više ne radi – da je do daljnjeg neraspoređena, a da je to odluka Sekretarijata za društvene djelatnosti – sekretarice Ksenije Zbožil. Kao razlog udaljavanja iz nastave navodi žalbu roditelja po kojoj je **Građanka**, navodno, izjavila da je Hrvatska ratom dobila što je i tražila. **Građanka** predlaže sazivanje sastanka roditelja i, unatoč nezainteresiranosti ravnateljice, sastanak ipak saziva. Roditelji, njih 23 od 27, na sastanku, održanom 30. listopada, odlučuju poslati roditeljsku delegaciju u Sekretarijat za društvene djelatnosti. U ponedjeljak 1. studenoga u Sekretarijatu društvenih djelatnosti, četveročlanu delegaciju roditelja, **Građanku** i njezinog supruga, prima sekretarica Ksenija Zbožil i Slavko Zdelar. Prema iskazu službenika Sekretarijata, izvješće o anonimnim pritužbama roditelja na **Građanku** dostavila je ravnateljica OŠ N. Markić. Oni upućuju roditelje i radnicu da se sastanu s ravnateljicom, što je i učinjeno. Na sastanku, kome je prisustvovala delegacija roditelja, ravnateljica i **Građanka** zapisnik je vodila gospođa pedagoginja, i postignut je sporazum o tome da anonimne pritužbe nisu vjerodostojne, te da **Građanka** može sutra nastaviti rad u nastavi. Zapisnik je ostao kod ravnateljice. Nekoliko dana iza toga, nastavi **Građanke** prisustvovao je M. Bijuk, savjetnik za razrednu nastavu Zavoda za školstvo Osijek. Prema iskazu D.P. on se po završenom promatranju o njezinom radu, u prisutnosti školske pedagoginje, izjasnio pozitivno, ali je napomenuo da će njegovo izvješće ovisiti o zahtjevima Sekretarijata za društvene djelatnosti. Međutim, nakon manje od dva tjedna, u školu stiže rješenje Sekretarijata za društvene djelatnosti ur. broj 2158-07-04/2-92-7, kojim se prognanica iz Ernestinova **Građanka** skida s rasporeda tako da je od 1. studenog neraspoređena, zadržavajući sva prava i obveze iz radnog odnosa, dok ne počne nastava u njezinoj matičnoj školi. Do tada će primati plaću utvrđenu od Ministarstva za prosvjetu i kulturu, po rješenju prema kome je povlačenje nastavnice iz nastave i dogovoreno. Nakon što joj je uručeno rješenje, **Građanka** se obraća za savjet Franji Dragunu iz Prosvjetno-pedagoške inspekcije u Osijeku. On ju upućuje na Ministarstvo prosvjete i kulture RH-a u Zagrebu. Dana 17. studenoga **Građanka** razgovara s jednim od zamjenika ministrice za kulturu i prosvjetu, Marijanom Kajmak, koji izražava svoju nenadležnost i upućuje je na inspekciju rada u Osijeku. U inspekciji rada u Osijeku primljena je od Ivana Dananića dana 18. studenog 1993. On izrijekom

konstatira povredu radnog prava, te daje uputu o pismenoj žalbi Sekretarijatu za društvene djelatnosti. Pri ponovnom susretu 24. studenog savjetuje **Građanku** da “Štedi živce”, da ne poduzima ništa, jer da se čini da nema izgleda da se ovaj problem povoljno riješi. Da je on osobno bio pozvan u Sekretarijat, da su mu tamo nudili neke pisane materijale, ali da se on izjasnio da nije voljan zanimati se montiranim procesom. Prema savjetu pravnog savjetnika Nezavisnog sindikata zaposlenih u osnovnom obrazovanju Hrvatske, **Građanka** se obraća ravnatelju Fonda osnovnog školstva. Ravnatelj Fonda, A. Bežen, kaže da je o slučaju upoznat od strane sekretarice Sekretarijata za društvene djelatnosti, K. Zbožil, i da on tu ništa ne može pomoći – da se to mora riješiti na razini općine. U razgovoru sa kompetentnim osobama iz Općine, predsjednikom Izvršnog vijeća **Građanka** nije našla rješenje svog statusa neraspoređenog djelatnika. Od pisanih žalbi uputila je jednu Inspekciji rada u Osijeku, žaleći se na proceduralno i zakonski neutemeljeno udaljavanje s radnog procesa. Odgovor nije dobila, za sada je u statusu neraspoređenog nastavnika prognanika, sa punim osobnim dohotkom.

OSTVARENJE STATUSA DRŽAVLJANINA RH-a

Građanin, Osijek

Vojni je umirovljenik, rođen 1920. u Žitorađu, Srbija, umirovljen 1956. godine, izdržava suprugu, koja nije bila zaposlena, te nema mirovine. U Hrvatsku je doselio 1947. godine, a od 1951. živi u Osijeku. Zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva podnio je 10. ožujka 1992. od 1. siječnja 1992. ne dobiva mirovinu jer pravo na mirovinu ne može ostvariti bez dokaza o hrvatskom državljanstvu. Radi toga podnosi pisani prosvjed Ministarstvu pravosuđa i uprave RH dana 21. 9.1992. godine, ali na njega ne dobiva niti odgovor, a niti povratnicu o primitku. Rješenjem od 12. studenoga 1992. br. 511-01-43-UP/1-16001/224/1-92 se zahtjev **Građanina** za stjecanje hrvatskog državljanstva odbija, bez obrazloženja, koje po postojećem zakonu, nije ni obvezno navesti. Prema pravnom lijeku pokreće spor pred Upravnim sudom RH.

*Iz izjave **Građanina***

“Uz tužbu na rješenje o odbijanju zahtjeva za upis u hrvatsko državljanstvo priložio sam svu potrebnu dokumentaciju. Imam stalno prebivalište u R. Hrvatskoj od 1947. godine, u mirovini sam od 1956. Tijekom rata nisam napuštao Osijek. Teško sam bolestan, a već 13 mjeseci ne dobivam mirovinu, a supruga nema primanja. Supruga i sin su hrvatski državljani, sin s kojim živim u zajedničkom kućanstvu, bio je tri mjeseca u HV.”

Status **Građanina** nije riješen, mirovinu ne prima.

KOMENTAR

Problem stanovanja u našoj regiji prvenstveno je problem ogromnog broja prognanika i izbjeglica, koje udomljava osječka regija (oko 68000). Svi oni koji se po svojim dužnostima skrbe za taj problem suočeni su, s jedne strane, potrebom za osiguranje smještaja ljudi, a s druge, također, s nužnošću iseljavanja bespravno useljenih osoba. Bespravno useljavanje u stanove rezultat je ratnog pustošenja, koji je tisuće i tisuće ljudi učinio beskućnicima, ali i porastom individualnog kršenja zakona u pogledu povrede materijalnih dobara.

Slučajevi koje smo mi zapisali primjeri su, međutim, nasilnog istjerivanja iz stanova nositelja ili korisnika stanarskog prava i to posredstvom institucije Vojno-stambene komisije. Metodologija djelovanja je prijetnjama, zastrašivanjima, ugrožavanjima dostojanstva i fizičkog integriteta osoba nasilno ih istjerati iz stana – bez ikakvog dokumenta o deložaciji, ili bilo kakvog pisanog dokumenta - i tada, prema postojećoj Uredbi o dodjeli praznih stanova, izdati rješenje na taj stan nekoj drugoj osobi (udovice poginulih hrvatskih vojnika, hrvatski vojnici, prognanici).

Pri tome nasilno istjerivanje vrše uniformirani i naoružani djelatnici Vojno-stambene komisije.

Verbalno opravdavaju postupke koje provode kolektivnom krivnjom deložiranih. S ljudske strane, s obzirom na stradanje našeg naroda tijekom rata, to je za razumjeti, ali da se protuzakonite radnje čine kroz instituciju i posredstvom institucije, i u ime države čiji se zakoni pri tome krše, je u bilo kojim uvjetima – bilo ratnim ili poratnim, neprihvatljivo. Na tome želimo nastojati. Poštujemo zakone koje imamo i neka ih poštuju oni koji su za to imenovani.

Nužno je

- pojasniti kompetencije i nadležnosti Vojno-stambene komisije
- kome je podređena
- kako to da vrši i izvršnu funkciju – deložacije
- kakav je pravni lijek za istjerane
- kako prevenirati tu praksu
- pojasniti kompetencije Vojne policije u slučaju kada nasilnu radnju provodi član Vojno-stambene komisije
- pitanje domovnica – primjena zakona, moguće manipulacije na lokalnoj razini, konzekvence na radno, stanarsko i ostala prava
- primjena metoda zastrašivanja na pojedince i udruženja koja nastoje na monitoriranju povreda ljudskih prava od pravosudnih autoriteta

DODATAK IZ IZVJEŠTAJA ZA 93.

Tijekom veljače 1993. godine predstavnici Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka te predstavnici Antiratne kampanje iz Zagreba, uz predočenje izvještaja u pisanom obliku, obavili su razgovore s temom nasilnog istjerivanja iz stanova s predsjednikom Odbora za ljudska prava Sabora RH, Ljubomirom Antićem, u kabinetu potpredsjednika vlade gospodina V. Šeksa te sa zamjenikom ministra pravosuđa gosp. Ramušćakom. Kako nismo, ni mi niti javnost, dobili nikakvo pismeno ni usmeno očitovanje o problemu koji smo pred institucije države iznijeli, a također nije uočena intervencija koja bi utjecala na promjenu prakse, pismenim smo putem na problem upozorili zakonodavna, upravna te izvršna tijela Republike Hrvatske:

- Predsjednika RH dr. Franju Tuđmana
- Vladu Republike Hrvatske, potpredsjednika gospodina Vladimira Šeksa
- Stambenu komisiju Ministarstava obrane Republike Hrvatske
- Sabor Republike Hrvatske, predsjednika Predstavničkog doma Sabora, gospodina S. Mesića
- Odbor za ljudska prava Sabora Republike Hrvatske
- Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske
- Županiju slavonsko baranjsku, gospodina Branimira Glavaša
- Vojno stambenu komisiju pri zbornom području Osijek, gospodina Petra Kljaića
- Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbjeglice

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava nije dobio odgovor na upućeni dopis i izvještaj ni od jedne institucije kojoj smo se obratili. Dokument je preko HHO-a bio korišten za kampanju protiv kršenja ljudskih prava u Republici Hrvatskoj.